

EDUCATION AND MUSICAL SOCIOLOGY

This study has been designed to examine the effect of sociology on the structure of human communities, the relationships between communities, the way civil groups are organized and individual behaviours and to analyze the effect of musical sociology, one of the sub-disciplines of sociology, on the musical organizations in the society and the interactions between these organizations. The study also includes the analysis of education and musical sociology, classified among certain disciplines playing a primary role in the healthy analysis of this field, which is closely related to musical sociology.

Anahtar kelimeler: Eğitim, müzik eğitimi, müzik sosyolojisi
Key words: education, musical training, musical sociology

Giriş

Toplumsal yapıyı oluşturan alt sistemler bütün olarak düşünüldüğünde bu sistemlerin toplamının toplumsal dokuyu meydana getirdiğini görmekteyiz. Bu alt sistemlerin başta gelenlerinden biri eğitimidir. Özellikle XVIII. yy.dan sonra bilim-selleşme sürecindeki sosyoloji, toplumları oluşturan alt sistemleri ve bu sistemlerin karşılıklı etkileşimleriyle meydana gelen toplumsal dinamikleri incelemektedir.

Sosyoloji ya da toplumbilim, insan toplumlarının yapısını, toplumlar arası ilişkileri, toplumsal grupların örgütleniş biçimlerini ve bu grupların bireysel davranışlar üzerindeki etkisini inceleyen bir bilim dalıdır. İnsanlar eski çağlardan bu yana küçük ya da büyük topluluklar içinde yaşamaktadır. Aile, kabile, köy, kent, okul, iş çevresi, ordu birer topluluktur. İnsan ailesinden, okuldan ve içinde bulunduğu çevreden etkilenerek, birtakım davranışlar, düşünce ve inançlar edinir. Çevrede bulunan toplumsal olaylar kişiyi farkına varmaksızın etkiler.

Sosyolojinin alt disiplinlerinden olan müzik sosyolojisi, toplumun müzik yaşantısını, toplumdaki müzik kurumlarını ve bu kurumların birbirleri ile olan karşılıklı etkileşimlerini inceler. Genel anlamda eğitim ise toplumdaki kurumların eşgüdüm ve uyum içinde çalışmasına katkı sağlayan bir rol oynamaktadır.

Sosyoloji ve Alt Sistemleri

Sosyoloji XIX. yy' ın başlarında Fransa'da Auguste Comte tarafından pozitif bir bilim olarak ortaya atılmıştır. Konusu, toplumun yapısını, düzen

ve değişmesini, normlarını, kısacası her türlü problemini incelemektir. ¹

Sosyoloji insan topluluklarını araştırmakla ilgilenir. Burada toplum nosyonu ancak çok genel bir biçimde formüle edilir. Çünkü, "Topluluklar" gibi genel bir kategori içine sadece sanayileşmiş ülkeleri değil, büyük tarımsal imparatorlukları (Roma İmparatorluğu ve geleneksel Çin gibi) ve terazinin öbür kefesindeki çok az sayıda insandan oluşabilen ufak kabile cemaatlerini de dahil etmek gerekir.

"Sosyoloji, Avrupa'daki " iki büyük devrim" in meydana getirdiği ilk değişiklikler dizisine kendini kaptıran diğer bilim dalları gibi varlık alanına çıkmış, bu devrimlerin ortaya çıkış şartlarını ve muhtemel sonuçlarını anlama çabasında olmuştur". ²

"Dünyanın en eski kürsülerinden biri olarak 1914 yılında üniversiteye ve 1924 yılında da liselerimize giren sosyoloji; 1961'lerde bağımsız bir bölüm hüviyetini kazandıktan sonra, ülkemizde de yavaş yavaş genelden ayrılarak, kendi içerisinde uzmanlaşmaya, ayrılmaya ve alt disiplinlere bölünmeye başlamıştır. Bu gelişmeler kuşkusuz Türk Sosyolojisine büyük yararlar sağlamış ve sosyoloji felsefeden tamamen ayrılmıştır". ³

Müzik Sosyolojisi

Genel sosyolojinin bir alt disiplini olan müzik sosyolojisi; genel Sosyoloji ve diğer(özel) sosyolojiler ile müzik Bilimlerinin ve Müzik Sanatının örtüştüğü alanlarda çalışmalar yapan bir özel sosyoloji alanıdır. Müzik sosyolojisi, genel sosyolojinin tüm alanları ile ilgili olduğu kadar, müzik sanatının ve müzik bilimlerinin çalışma alanları ile de bir o kadar ilgilidir. ⁴

*Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü, ERZURUM, y.kahyaoglu@mynet.com

1 Hikmet Yıldırım CELKAN, Eğitim sosyolojisi, Erzurum, 1998, s. 1.

2 Anthony GIDDENS, Sosyoloji, "Eleştirel bir yaklaşım", İstanbul, 1997, s. 17-18.

3 H.Bayram KAÇMAZOĞLU, Türk sosyoloji tarihi üzerine araştırmalar, İstanbul, 2002, s. 318.

4 Edip GÜNAY, Müzik sosyolojisi, "Sosyolojiden müzik kültürüne bir bakış", İstanbul, 2006, s. 11.

Sosyolojinin dallara ayrılmış olmasının nedenleri ve bu arada müzik sosyolojisinin özel bir sosyoloji olarak ortaya çıkmasının nedenleri; her toplumun sorunlarını ve giderek onun müzikle ilgili sorunlarını incelerken, karmaşık ve dirik yapısı olan toplumun ele alınan sorunlarında ve / veya müzik konusu olduğunda daha ayrıntılara inme gereksinimi duyulması gösterilebilir. Müzik sosyolojisi, toplumda sadece, müziğin sorunlarını değil, müziğin toplumdaki yeri ve önemini de araştırır. Sosyolojik araştırmalar kültürün tüm değişkenleri üzerinde ayrı ayrı yapılabilmektedir. Fakat her alanın kendine özgü araştırmaçılarından bu özel alana ilişkin ilgi ve ilgi beklemektedir. Müzik alanında çalışmalar yapmak isteyen bir sosyologun bu alanın veya özel olarak düşündüğü müzik alanının bilgi, görgü, kavram ve sırlarına ulaşmış olması gerekir. Böylece ayrıntılara inebilen çalışmalar yanında derinleşme ve sağlıklı çalışma olanakları bulunabilir. Araştırmacılar eliyle gerçekleştirilen bu tür çalışmaları, sosyolojinin müzik alanına uyum sağlaması, esneklik kazanması yanında, müzik alanına ilişkin bilgilerimizin sağlamlaşp zenginleşmesine, yeni görüşlerin doğmasına neden olabilir. Bu da müzik alanında yeni bir uzmanlık alanı açtığından özel bir sosyoloji, müzik sosyolojisi doğmuş olur.

Konuya bu kez müzik alanından sosyolojiye doğru bakarsak müzikte uzınlaşmış bireyin genel sosyoloji ile ilgili bilgi ve becerilerin, bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgi beceri ve deneyimlerin yanında sosyoloji ile ilgilerinin köklü olması gereği düşünülmelidir. Böylece başarı şansı artabilecek, yanlına olasılıklarıyla, betimsel zorlamalar ve acemilikler azaltılabilecektir. Bu görüş bir anlamda, her iki alanın da uzmanlığını gerekli kılar. ⁵ Bu alanda çalışmayı düşünen araştırmacıların dikkat etmesi gereken unsurlar konusunda Behar, "Müziği bir yandan müzik olarak algılayıp sesler evrenine yerleştirirken, yani teknik yetkinliği devreye sokarken, bir yandan da ona bir 'toplumsal temsil' işlevi yüklemeye çalışmak tehlikelerle dolu bir yoldur. Her müzik türü ya da bestecisi ya da eser hakkında 'neyi temsil ediyor?' şeklindeki bir soruya verilecek cevaplarda birçok tuzak gizlidir. Mekanik abartmalar, dogmatik kolaylıklar, kısır şablonlar acemi sosyologu bekler" ⁶ demektedir.

Müzik sosyolojisinin ülkemizdeki gelişmesinin de; her iki alandaki bilgilerin gelişmesi, iki alanın birbirleri ile ilişkilerinin daha başarılı

bir biçimde kurulması, daha çok ortak bilginin bilimsel araştırmalar sonucunda elde edilmesiyle gerçekleştirilebileceği ortadadır.

Toplumsal açıdan bakıldığında " Müzik, kitlesel heyecanın sağlandığı, kitlesel paylaşımın gerçekleştirildiği bir dildir. Bir konser salonunda yüzlerce insan aynı eseri dinlerken, aynı heyecanı yaşar, aynı konuda mitinglerde insanlar müzikle coşturulur. Savaşlarda sürekli bando müziği, halkı aynı heyecanda birleştirir. Festivallerde insanlar heyecan bütünlüğü içinde coşkulu olurlar. Bu nedenle senfoni orkestraları, oda orkestraları, oda müziği toplulukları, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği koroları, çocuk ve gençlik koroları okullarımızda ve ülkemizin her yerinde sıkça konserler programlanmalı. Programlanan konserler halkın kültürel ve beğeni düzeyine uygun eserlerden oluşmalı. Bestecilerimiz bu koşullarda uygun eserler yazmalı ve dağar artırmalı. Popüler müzik alanında da kitlelere sunulan konserlerin programları nicelik ve nitelik açısından halkın beğeni düzeyini geliştirici özellik taşımalı." ⁷

Müzik sosyolojisi ile yakından ilgili olan ve bu alanın sağlıklı analiz edilmesinde birincil derecede rol oynayan belli başlı bazı disiplinlerden biri, Eğitim ve Müzik Sosyolojisidir.⁸

Eğitim kavramı literatürde farklı işlevleri açısından ele alınmış ve o şekilde tanımlanmıştır.

Lieberman eğitimi fonksiyonları açısından ele alırken, eğitimin zihinsel(entelektüel) gelişim hızlandırıcı, belli bir mesleğe hazırlayıcı ve kültürel iletişimin devamını sağlayıcı fonksiyonları olduğunu belirterek, "insanın boş zamanını verimli kullanabilmesi için entelektüel yönünün güçlü olması gerekir. Bu nedenle en çok arzu edilen okul aktiviteleri yalnızca entelektüel, yalnızca mesleksel veya yalnızca kültürel olmamalı hepsini bir arada barındırmalıdır" ⁹ demektedir.

Ertürk eğitimi "Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak değişiklik meydana getirme sürecidir" ¹⁰ şeklinde tanımlarken, Sönmez, eğitimi "fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyo-kimya değişiklikler oluşturma süreci" olarak görmektedir.¹¹

"Sosyo-ekonomik kalkınmada eğitimin, özellikle mesleki ve teknik eğitimin oynadığı rol, ülkenin nüfus yapısının özelliklerine göre bir eğitim planlamasına duyulan ihtiyaç ve aşağı yukarı bütün ülkelerin anayasa ve yasalarında belirtilen, sosyal adalet, eğitimde fırsat eşitliği ve eğitim açısından bölgeler arası dengesizliklerin giderilme-

5 GÜNAY, A.g.e. s. 20.

6 Cem BEHAR, "Müziğin hayaleti", Zaman gazetesi, (28.07.2007)

7 Kadir KARKIN, "Müzik Eğitimi ve Toplum", 'Müzik ve Sahne Sanatları Kongresi', İzmir, 2001, s. 304.

8 GÜNAY, A.g.e.. s. 87.

9 Myron LİBERMAN, Education as a Profession, USA, 1956, s. 38.

10 Selehattin ERTÜRK, Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, 1998, s. 12.

11 Veysel SÖNMEZ, Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Ankara, 2001, s. 2

si gibi çağın zorunlu kıldığı temel toplumsal gereksinimler eğitim sistemi gibi önemli bir toplumsal kurumu oluşturmuş ve toplumdaki bütün diğer büyük sistemler gibi, eğitim sisteminin incelenmesi de genelde sosyolojinin, belirgin bir toplumsal yapı içerisindeki eğitim ve sorunlarına ilişkin eğitim politikalarının incelenmesini gösterebiliriz."¹²

Sosyal bir sistem olarak eğitim, toplumun önemli alanlarındaki birçok ihtiyacı karşılayacak şekilde desenlenmiştir. Dolayısıyla bu alanlar eğitimin fonksiyonlarını ve görevlerini de ifade etmektedir. Eğitimi, bu anlamda toplumsal işlevler açısından ele aldığımızda, işlevlerin yerine getirilmesi, doğal olarak sosyolojik temeller üzerinde düşünülecektir.

Eğitimle amaçlanan istendik bireysel ve toplumsal özelliklerin kazandırılmasında genel eğitime hizmet eden alt disiplinlerden bir tanesi de müzik eğitimidir.

Müzik eğitimi, "bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli bir müziksel davranışlar kazandırma" "bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma" yada " bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme veya geliştirme" ¹³ süreci olarak tanımlanır.

Özellikle sanayileşme ile başlayan teknik gelişmelerin insanın manevi hayatını öldürdüğü, tek yanlı olarak akılcılığı desteklediği, insandaki duyguları ruhu, karakteri hatta bedeni ihmal ettiği yönündeki çıkarımlardan sonra, insanın estetik gelişiminin de gerekli olduğu bir anlamda insanın içten dışa doğru şekillendirilmesi ve bunun için de güzel sanatlar eğitimine ağırlık verilmesi gerektiğinden hareketle, müzik eğitimi bir alt disiplin olarak Eğitim programlarına yerleştirilmiştir.¹⁴

Müzik Eğitiminin İşlevleri

Müzik eğitimi ile ulaşılmak istenilen hedefler en genel manada bireyden başlayarak topluma uzanan bilinçli, duyarlı, kültürleşmiş, kendi kültüründen hareketle evrensel kültürden haberi olan, sevgiyi saygıyı öğrenmiş, iyiyi **güzeli** doğruyu arama çabası içerisinde olan bireyler yetiştirmek ve bu bireylerin olumlu özelliklerini toplum geneline yansıtmaktır.

Müziğin işlevleri

- 1) Paylaşım
- 2) Ulusal duygular
- 3) Sevmeyi ve sevgiyi
- 4) Yaratıcılığı
- 5) Düşünmeyi ve düşünerek iş yapmayı
- 6) Üretmeyi
- 7) İş ve çalışma disiplini
- 8) Kendine güven ¹⁵

Uçan, müziğin insan yaşamındaki işlevlerini; " müziğin bireysel işlevi, bireyin dengeli, doyumlu, sağlıklı, başarılı ve duyarlı olması yönünde bireyde olumlu izler bırakması, müziğin toplumsal işlevi; bireyle toplum arasındaki tanışma, anlaşma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği oluşumunda rol oynaması, kültürel işlevi olarak; kültürü artırıcı, aktarıcı, yaşatıcı ve zenginleştirici rol oynaması, ekonomik işlevi olarak; arz-talep, üretim-dağıtım-tüketim ilişkilerini düzenlemesi ve eğitimsel işlevi olarak da sözü edilen tüm işlevlerin düzenli, sağlıklı, etkili, verimli ve yararlı olmasını sağlamaya dönük müziksel öğrenme ve öğretme faaliyetlerini kapsamı" ¹⁶ şeklinde ifade eder.

Ülkemizde örgün eğitim kurumlarındaki müzik eğitiminin genel amaçlarına baktığımızda yine yukarıda sözü edilen amaçlar doğrultusunda hedeflerin tespit edildiğini görmekteyiz. Müzik eğitiminin daha yoğun olarak uygulandığı ilköğretim okulları müzik programına baktığımızda genel hedeflerden bazılarını şu şekilde görmekteyiz;

- 1) Kültür sanat ve müziğin insan ve toplum hayatındaki önemini kavrayabilme,
- 2) Kendisini müzik yoluyla ifade edebilme,
- 3) Müzik yoluyla sevgi, paylaşma ve sorumluluk duygusunu geliştirebilme,
- 4) Müzik kültürünün genel kültürün ayrılmaz bir ögesi olduğunu görebilme,
- 5) Ulusal birliğimizi bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran bir şarkı dağarcığına sahip olabilme,
- 6) Sözlü müziklerde Türkçe'yi doğru ve anlamlı kullanabilme,
- 7) Müziğin insan yaşamındaki yerini ve önemini kavrayabilme,
- 8) Atatürk'ün sanat ve müzik hakkındaki görüşlerini anlayabilme ve benimseyebilme.¹⁷

12 Enver ÖZKALP, Sosyolojiye Giriş, Eskişehir, 1994, s. 22.

13 Ali UÇAN, Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Genişletilmiş 2. Baskı, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, ANKARA, 1994, s.30

14 Mustafa ERGUN, Eğitim felsefesi, Ankara, 1996, s. 83-84.

15 Kadir KARKIN, "Müzik Eğitiminin Yeri ve Önemi", 1.Ulusal Müzik Bilimleri Sempozyumu, Dokuz Eylül Üniv.Gsf Yayınları, İZMİR,1984,s.196.

16 Ali UÇAN, "Müzik Eğitimi. Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar", Ankara, 1997, s. 13.

17 M.E.B. İlköğretim Okulu Ders Programları, İstanbul, 2000, s. 5-7.

Bu hedeflerden anlaşılacağı gibi müzik eğitimi bütünüyle öğrenciden hareketle, onun yaşantısı yoluyla şekillendirilmek istenmektedir. "Eğitimin çağdaş anlamdaki ağırlık merkezi öğrencidir. Eğitim verilirken onun biyolojik yapısına (büyümesi, gelişmesi), psikolojik özelliklerine (zeka, algı, kişilik, ilgi, yetenek) ve aile ortamından akran grupları ile arkadaşlığına, okul süreçlerinden yaşadığı, gidip gördüğü, medya aracılığı ile elde ettiği bilgi ve görgülere kadar uzanan yaşam süreçlerinde gerçekleştirdiği psiko- sosyal gelişimine dikkat edilmesi gerekir" ¹⁸

"Ünlü düşünür Eflatun, insanın iyiyi, doğruyu, güzeli, sever olarak yetiştirildiğini söylemiştir. Kişinin eğitimini vücut ve ruh olmak üzere birbiriyle bağlantılı iki alanda düşünmüş; vücut eğitimini "jimnastik", ruh eğitimini "müzik" sözcüğü ile simgelemiştir. Müziğin insan yaşamındaki olumlu etkileri konusunda Eflatun'un düşüncelerini şöyle özetleyebiliriz;

"Yönetenleri ve yönetilenleri ile bütün toplumun ruh sağlığı müzik eğitimine bağlıdır, ancak onunla sağlanabilir. Bu bakımdan müzik, birey ve toplum eğitiminin temeli olmalıdır. Bilindiği gibi, insanın gelişimini oluşturan üç etken "soya çekim", "çevre" ve "eğitim"dır. Özellikle de müziğin gelişimi bu üç etkenle yakından ilişkilidir."¹⁹

Müzik sosyolojisi çalışmalarının önemli sahalarından biri bir toplumda müziğin toplumsal işlevinin ne olduğu tespitinden hareketle varsa sorunları ve çözüm yollarını araştırarak ne olması gerektiği yönünde fikir düşünce ve çözüm önerileri oluşturmaktır. Müziğin toplumsal işlevi çok iyi analiz edilerek müzik eğitimi ile söz konusu işlevin sağlıklı bir biçimde gerçekleşebilmesi yönünde olumlu adımlar atılır. Müziğin toplumsal işlevi olarak Şenocak, "Birey ile toplum ve farklı toplumlar arsında anlaşma, dayanışma, kaynaşma, birleşme ve bütünleşmesinde müziğin önemli faktörlerden biri olduğunu müziğin bir toplumun geçmişini anlattığını, nusal ve uluslar arası etkileşimi sağladığını toplumun ruh sağlığında olumlu rol oynadığını bir toplumun örf -adet ve geleneklerini ifade ettiğini ve toplumun sağduyusu ve zevkini şekillendirdiğini" belirtmektedir. ²⁰

Eğitim programları kapsamında bakıldığında ise her disiplinin eğitim programında olması gerektiği gibi, müzik eğitimi programlarında da muhakkak gözetilmesi gereken başlıca unsur

"toplumsal temel" dir. "Bir eğitim programı hazırlanırken hareket noktası, programın uygulanacağı toplumsal yapının çok iyi çözümlenip, toplum gerçekleri ve ihtiyaçlarıyla tutarlı bir sosyolojik ve felsefi eleştiriye dönük bir yol haritasının hazırlanması olmalıdır". ²¹ Müzik eğitimi programları ile ilgili olarak, "Müzik eğitiminin çağdaş bireylerin yetiştirilmesindeki katkısı, müzik öğretim programlarının sağlıklı oluşturulmasına bağlıdır. Bireyin davranışlarında müzik yaşantısı yoluyla olumlu davranışlar geliştirebilecek bir müzik öğretim programının sağlamlığı, program geliştirme esaslarına uygunluğuyla ölçülür." ²²

"Öğrencinin üzerinde çalışacağı çalgının seçiminde onun biyolojik gelişim, kas yumuşaklığı, parmak eklemlerinin durumları ve vücudun genel yapısı ile güçlülük koşulları göz önünde tutulur. Bir çeşit "atomsal sosyal eylem" olan çalışmalar sırasında kendisinden beklenen öğrenme başarısı, aile ortamındaki koşullarına ve diğer psikolojik özelliklerine göre değerlendirilir. Onu başarısızlığa sürükleyebilecek öğretmen-öğrenci ilişkilerinden kaçınmak gerekir. Öğretmenliğin bilgi ve deneyimler rehberliğinde yapılması, öğrencinin toplum içinde sürekli gelişen ve mutluluk dolu bir varlığa dönüşmesini sağlar. Bu yüzden eğitimcinin, öğrencinin çevresiyle ilgili olan ve gelişimini etkileyen nedenlerin yanında, onun kendi içsel dünyasında, heli yaş dönemlerinde yaşadığı bilinen çatışma (kriz) durumları hakkında bilgi sahibi olması da beklenir. Bu içsel ve çevresel çatışma durumlarının başarılı bir biçimde atılması onun sağlıklı bir kişilik kazanabilmesinde önemli sayılmaktadır. Sağlıklı kişilik ise bireyin mutlu, güvenli, sevilen, aranan, özgürleşmiş bir benliğe sahip olmasının bir göstergesidir. Ailedeki ya da okuldaki çalgı öğretimi, toplu çalışmalar ve ürünlerin başarılı bir biçimde topluluk önünde sergilenmelerinin önemi buradadır. ²³

Türkiye'de Müzik Eğitiminin Temel Sorunları

Türkiye'de yeni yeni gelişmeye başlayan müzik sosyolojisinin çalışmaları ile ülkemizdeki müzik eğitimi uygulamalarında oluşan sorunların nedenleri ve çözümleri hakkında bilimsel saptamalarda bulunulur. Yapılan pek çok çalışmada müzik eğitiminin bünyesinde pek çok sorunu barındırdığı tespit edilmiştir. Bu sorunlar daha çok; "Eğitim programı sorunu (programın tasarımındaki

18 GÜNAY, A.g.e., s. 87.

19 Mahir DİNÇER, 'Müzik Eğitimimizde Kargaşa', İstanbul, 2002, s. 41-42.

20 Emel ŞENOCAK, 'Müziğin İnsan Yaşamındaki İşlevi', Kayseri, 2005, s. 271-273.

21 Cahit AKSU, "Eğitim Program Geliştirme Bağlamında Müzik Eğitimimiz", Atatürk Üniversitesi, G.S.F dergisi, sayı 8, Erzurum, 2005, s. 11.

22 Selmin BİLEN, "Yürürlükteki Orta Okul ve Lise Müzik Eğitimi Programlarının Değerlendirilmesi" Ankara, 1988, s. 438.

23 GÜNAY, A.g.e., s. 87-88.

sorunlar ve programın felsefi ve toplumsal temellerinden kaynaklanan sorunlar), öğretmen niceliği ve niteliği sorunu, ders saati sorunu, araç-gereç ve fiziki koşullar sorunu ve diğer bazı sosyal sorunlar" merkezinde odaklanmaktadır. Söz konusu sorunlarla ilgili bazı önemli saptamalar aşağıda belirtilmiştir.

"Türk toplumu büyük çoğunluğuyla müzik olayını bir eğlence aracı olarak görmekte; eğlence olmadığı zamanda da bir avunma, bir ağıt... O henüz insan eğitiminin bir parçası değil, hatta toplumsal bir bağ bile değil. Müziğin ne olduğu anlaşılabilir, eğitimdeki yeri kesinlik kazanırsa bu sanat ancak o zaman kültür düzeyine çıkabilir.

Ülkemizde profesyonel Müziğin eğitimi;

- * Dünya standartlarının altında.
- * Araç-gereç, kitap, nota çalgı noksanlığı.
- * Bu alanda başvuru azlığı.
- * Amaçsız yetişmesi
- * Dünyaya kapalı çevrede iletişim nok-

sanı.

* Gençler arasında yarışma ruhunun yokluğu." 24

Günay, müzik sosyolojisi kitabının "saptamalar" bölümünde, popüler müziklerin batı dünyasında da ciddi müzikleri geride bıraktığını, bizde de çok sesli sanat müziklerinin halka mal olmadığını, halkın büyük çoğunluğunun popüler müziklerin etkisi altında olduğunu, yakın gelecekte de çok sesli sanat müziğimizin ihya olacağına dönük ipuçlarının olmadığını, dinleyici sorumluluğunun yeterince oluşmadığını, medyadaki yaptırım ve denetim mekanizmalarının işlemediğini" belirtmektedir. 25

"Müzik, hayati faaliyetlerin ekmek, su gibi ana maddesidir. Küçük yaştan itibaren iyi bir müzik terbiyesi almış kişi ne soysuzu üretir, ne soysuza iltifat eder, ne de onu yaşatır. Bugün hemen bütün dünyada, bunalımlı nesillerin yetişmiş olmasında, müzik eğitiminin eksikliği ve yokluğu çok önemli rol oynamaktadır". 26

Sonuç

Müzik, bireysel olduğu kadar toplumsal kökenleri bakımından da oldukça belirleyici kodları olan, yani hırsesif olduğu kadar sosyolojik kökenleri de olan bir olgudur. Müziğin insan yaşamına olan bireysel, toplumsal, ruhsal, iktisadi ve kültürel katkılarının ortaya çıkmasıyla, onun eğitimsel boyutu öne çıkarılmış ve eğitim programlarının vazgeçilmez disiplini olmuştur. Müziğin eğitim boyutu düzenlenirken özellikle yurdumuzda, eğitim

programlarının diğer disiplinlerinde olduğu gibi, müzik programlarının hazırlanması ve uygulanmasında da iç ve dış sebeplerden kaynaklanan bazı sorunlar ortaya çıkmış ve bu sorunlar günümüzde de devam etmiştir. Bu sorunların bir kısmı iktisadi ve siyasi kararlılıkla çözülebileceği gibi, bir kısmının da bilimsel araştırmaların verileriyle çözülebileceği bir gerçektir. Bu noktada eğitim sosyolojisi, eğitim felsefesi, eğitim psikolojisi ve eğitim ekonomisi gibi alt disiplinlerin bulguları devreye girer. Özellikle müzik eğitimi alanında, yeni gelişen müzik sosyolojisi bilimi, ilgili toplumun müzik dokusunu, müzik çevresini, müzik kurumlarını ve bu kurumların birbirleri ile olan ilişkilerinin ne yönde olduğu, nasıl olması gerektiği ve mevcut sorunların neler olduğu konusunda, büyük ölçüde yordaması ve geçerliği sağlanmış bilgileri, alana sunar. Müzik sosyolojisi burada aktif olarak devreye girerek bu sorunlara, sosyo-ekonomik ve sosyo- kültürel açılımlarla çözüm arayacak yeni çalışmaları yürütür.

KAYNAKÇA

AKSU, Cahit; "Eğitim Program Geliştirme Bağlamında Müzik Eğitiminiz", Atatürk Üniversitesi, G.S.F dergisi, sayı 8, Erzurum 2005

BEHAR, Cem; "Müziğin Hayaleti", Zaman Gazetesi, 28.07.2007

BİLEN, Selmin; "Yürürlükteki Orta Okul ve Lise Müzik Eğitimi Programlarının Değerlendirilmesi" ,Birinci Müzik Kongresi Bildirileri, Kültür Turizm Bakanlığı Yayınları, G.S.F genel müdürlüğü ,Ankara,1988

CELKAN, Hikmet Yıldırım; Eğitim Sosyolojisi, Atatürk Üniversitesi K.K.E.F. Yayınları, no 1, Erzurum, 1998

DİNÇER, Mahir; "Müzik Eğitimimizde Kargaşa", Orkestra dergisi, Yenilik Basım Evi, İstanbul, sayı 327. 2002

ERGUN, Mustafa; Eğitim Felsefesi, Ocak Yayınları, Ankara,1996

ERTÜRK, Selhattin; Eğitimde Program Geliştirme, Meteksan A.Ş. Ankara, 1998

GİDDENS, Anthony; Sosyoloji, Eleştirel Bir Yaklaşım, Birey Yayıncılık, 4. baskı, İstanbul, 1997

24 İlhan USMANBAŞ, "Sanat ve Müzik Sorunlarına Genel Bakışlar", Ankara, 1988, s. 13.

25 GÜNAY, A.g.e., s. 250.

26 Selehattin İÇLİ, "İnsanın Vasıf Dokusunun Geliştirilmesinde Müziğin İşlevi". Ankara, 1988, s. 221.

GÜNAY, Edip; Müzik Sosyolojisi- Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2006

İÇLİ, Selahattin; "İnsanın Vasıf Dokusunun Geliştirilmesinde Müziğin İşlevi", Birinci Müzik Kongresi Bildirileri, Kültür Turizm Bakanlığı Yayınları, GSF Genel Müdürlüğü, Ankara, Haziran 1988

KAÇMAZOĞLU, H.Bayram; Türk Sosyoloji Tarihi Üzerine Araştırmalar, Birey Yayıncılık, İstanbul, 2002

KARKIN, Kadir; Müzik Eğitimi ve Toplum, Müzik ve Sahne Sanatları Kongresi, Mart İzmir,2001

KARKIN, Kadir; Müzik Eğitiminin Yeri ve Önemi, 1.Ulusal Müzik Bildirileri Sempozyumu, Dokuz Eylül Üniv. Gsf Yayınları, İzmir, 1984

LİBERMAN, Myron; "Education as a Profession", University of Oklahoma, USA,1956
MEB ilköğretim Okulu Ders Programları, MEB Yayınları, İstanbul, 2000

ÖZKALP, Enver; Sosyolojiye Giriş, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir,1994

SÖNMEZ, Veysel; Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Anı Yayıncılık, Ankara,2001

ŞENOCAK, Emel; "Müziğin İnsan Yaşamındaki İşlevi", Erciyes Üniversitesi, G.S.F. Müzik Sempozyumu Bildirisi, Kayseri, 2005

UÇAN, Ali; Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar", Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994

UÇAN, Ali; "Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar", Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997

USMANBAŞ, İlhan; Sanat ve Müzik Sorunlarına Genel Bakışlar, Birinci Müzik Kongresi Bildirileri, Kültür Turizm Bakanlığı Yayınları, G.S.F Genel Müdürlüğü, Ankara, 1998